

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

In Omnes Totivs Anni Dominicas Æstiuas, à Festo Pentecostes vsque ad
Aduentum

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXIX

Dominica XX. Post Pentecosten.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56259)

DOMINICA XX. POST
PENTECOSTEN.

Partitio.

1. Quod vitiles sint tribulationes.
2. Infirmis as quo conferat.
3. Quod aduersa hominem ad Deum pertrahant.
4. De cura liberorum & agrorum.
5. Quod prosperorum & aduersorum effectus sint contrarii.
6. Deu cur suos affligat.
7. De febrium varietate.

Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Ioan. 4.

FIGURA.

1. Paral. 20. **I**OSAPHAT Rex ab hoste, qui Ierosolymam totius regni caput obsidebat, pressus, quo se verteret nescius, dum humanum auxilium deficeret, nec vllus malo remedium adhibere posset, templum adiit, in quo genibus flexis & oculis ad cœlum sublatis Deo supplicauit. Sed cum, inquit, ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te. Quod olim Iosaphat rex faciebat, hodie Regulus quidam imitatur; maxima enim afflictione cum premeretur, filiumque ad mortem vsq; grauiter laborantem haberet; & vix aliqua vitæ recuperandæ spes superesset, ad Christum confugit, qui illius misertus, mirabili quadam ratione filium sanitati restituit. Hoc hodiernum complectitur Euangelium, quod latius vobis deducam: ad sint modo auxilium paraclæti spiritus, & Deiparæ Virginis intercessio, atque idecirco salutationem illi Angelicam offeramus.

Ave MARIA.

Tanta tribulationum aduersitatumque, cœlitus aduenientium Auditorum utilitas est, vt scriptura magnificis nominibus eisdem
Tom. 2. Pars Æstina.

condecorarit, modo namq; cœli anitrices, aliquando virgam consolationis, modo dona cœlestia, alias vitæ directrices, & nunquam omnium miseriarum nostrarum medelam appellat. Et profecto, cum morbes aut aliud afflictionum genus nobis immittit Deus misericordiae & beneuolentiæ indicium est, summi beneficij loco illud accipiendū, quod illis humiliari nos & ad sese velit remedijs accipiendi ergo confugere.

Sanauit olim Ionathæ melle oculos amissos Deus quos ille in bello amiserat, idem felice piscis Tobiae visum reddidit, & tamen non minus beneficium fuit posterius quam prius. Ingens mysterium, quo docetur, Deum nonnullos peccatores dulcedine & beneuolentia, alios vero afflictionum amaritudine ad sanitatem conscientiae reducere, nec minorem his quam illis gratiam conferre: fel namque tribulationum tanta virtute pollet, quanta mel beneficiorum & consolationum diuinarum.

Perseptum hoc habebat Dauid cum tribulationes pretiosas appellare non dubitat: nes sunt nam vbi vulgo legimus *Mibi autem nimis honorati sunt amici tui Deus*; Hebraici fontes quid habent: *Mibi autem valde pretiosa sunt afflictiones tuae*. Illarum enim adminiculo fragilitatē meam agnosco, quam vbi perseptam habeo, ad plenam mei ipsius cognitionem perueni.

Atque ideo fortassis sagittis aduersitates comparatae sunt: *Sagittæ tuæ transeunt, vox tonitruus tui in rota*. Perinde ac si diceret, Sagittæ tuæ, Deus bone, quæ sunt labores, morbi, poenæ, aliæque quas hac in vita eiaculari soles, non lædunt, sed sanant; nō infligunt vulnera, sanguinem non effundunt, neminem fauciant, sed auolant & pertranseunt, quasi non ad vulneradum, sed ad commonendū cœlitus emissæ essent.

Huc facit, quod de sagittis à Cæsare Ciceroni missa refert Polydorus Eræthici in quadam Galliæ nostræ vrbe ab hoste obsessus, & ad extrema, ni affligeret auxilium redactus, quo cognito Cæsar sagittam in vrbem eiacularus est, hac addita Epigraphe: *Cæsar Ciceroni fiduciam operat, expecta auxilium*. Haud ab similes sunt tribulationes, quas Deus hoc in mundo immittit, solatia sunt & exhortationes,

Tribulatio
nes signa
beneuolentiæ sunt.

1. Reg. 14.

Tribulatio
pretiosum

Psal. 138.

Tribulatio
nes sagittis
similes.

Lib. 8.

T t

ziones, quibus nos commonet, animum ne contrahamus, cum mundi aduersitatibus obfessi tenemur & premimur, sed fortiter certemus, neue diffidamus, si fortasse demon tentare velit & ad impatientiam pertrahere.

Pfal. 114.

Et sane si cognitum haberemus, quantum emolumenti adferant aduersitates, magno eas affectu & feruore amplecteremur. Non ignorabat id Psalmographus dicens, *Tribulationem & dolorem inueni, & nomen Domini inuocaui.* Notate verba, & examine accuratius. Discimus hic, quærendas esse, quin & magno cum affectu rogandas tribulationes: Deo deinde, si inuenire contigerit, velut de re pretiosissima inuenta gratias agendas.

Tribulationes in thesauris diuinis reconditæ.

Atque hæc est ratio, cur sacra Scriptura tribulationes & afflictiones à Deo velut thesauris diuinis reconditæ. Et quemadmodum in opulenta aliqua familia diuitiæ sunt & thesauri, & illæ in res necessarias expenduntur, hi vero asseruantur: ita in domo Dei vtrumque reperire est; diuitias suas quotidie expendit, misericordias inquam, de quo dicitur, *Diues in omnes qui inuocant illum:* at thesauros asseruat, quo iis in tempore necessitatis vratur, atq; ex his educit interdum tentationum ac tribulationum ventos, quo maior meritum seges electis accrescat, quæ non merita duntaxat illis adferunt, sed animi quoque periculum faciunt & robur addunt.

Fons quidam dicitur, in qua sortes coniciantur solitæ, qui mirabilis tribulationis symbolum.

Calius Cal. lib. de ludo aleæ.

Haud procul à Padua fuisse olim fons tribulationis. In hunc Tiberius Cæsar aleam auream coniecit, exploraturus num feliciter res imperii succederent, quæ ad tempus vsque Suetonij Tranquilli in eodem visebatur, atq; illa sortilegij erat ratio, si plura alea præferebat puncta, prosperitatis signum erat; sin pauca, fortis aduersæ. Fonti huic per similes est tribulatio, ipsa fons est diuinus & iudiciarius è quo iudicium tum de virtutibus, tum de vitis elicitur. Huc alluisse videtur Sapiens dum ait, *In tempore infirmitatis ostende conuersationem tuam.*

Eccles. 1.

Origenes homilia, quam de tabernaculo inscripsit, cum de candelabro aureo septem lampadibus instructo, quas Deus semper accensas esse voluit, ageret; recte obseruauit, ad Septentrionem illud Deum collocari iussisse, è qua orbis plaga Circius, Boreas & Aquilo venti validissimi spirare solent. Sed egregium hic latet mysterium; nam cum lumini maior irrogari iniuria nequeat, quam vento exponi, hinc mirum profecto est, Deum ad Borealem plagam ventis obnoxiam lucernas Templi collocari præcepisse.

Orig. hom. 9. in Exod.

Ait igitur hisce lucernis candelabri aurei iustos ac Dei amicos designari, iuxta illud Lucae, *Sint lumi vestri præcincti, & lucerna ardentes in manibus vestris.* Porta autem septentrionalis est ianua malorum & miseriarum, cum Ieremias dicat, *Ab aquilone pandetur omne malum.* Vult autem iustos ad septentrionem vergere, è quo tribulationum venti spirant, eosque impetunt tanta vehementia, vt illis instar flabii magis magisque accendantur, & amoris diuini flamma indies magis inualecat & surgat. Tribulationes igitur diuini amoris ignem iniustorum animis accendant, eorumque merita adaugent.

Veteres egregio hoc hieroglyphico expressere. Pingebant adamantem varijs malleorum ictibus contusum, non tam cedentem, & circum circa scribebant, *Semper idem,* quod adamas nec malleorum ictibus, nec impetu & vi externa vquam desinat esse qui fuit prius, neque contusus, percussus, quassatus vel minimum fit vilior, infirmior, aut obscurior. Quo emblemate designare volebant, iustum nullis aduersitatibus vquam commutari, aut aliquod meritum derimentum pati, sed adamantis instar, malleorum ictibus, poliri, nouum decorem acquirere, & magis magisque indies resplendere. Dicendum igitur, tribulationes & aduersitates viles esse, quod hodiernum Euangelium aperte demonstrat, in quo videmus Regulum Capharnai habitantem, & tribulatione & afflictione oppressum, domumq; à morbo obfessam videntem; & ad Christum confugere, & filij sui salutem sanitatēque deponere.

Propositio
presentis
concionis.

II.
Pater hic
cur Regu-
lus dicatur.

deposcere. Historiam Joannes refert, dicens: *Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum.* Hanc bifariam dispartiat, primo dicam, quis qualisve Regulus hic fuerit, quomodo pro filij sanitate apud Christum perorarit: ac deinde quanta benignitate illum Dominus exaudierit, filioque salutem contulerit.

Principio igitur pater hic, cuius filius laborat, magnam Scriptoribus disceptandi occasionem præbet, dum curiosius indagare contendunt, quis aut cuiusnam dignitatis fuerit, cum regulus fuisse dicatur. Vixere nonnulli, ideo hoc illum nomine nuncupatum, quod regio esset sanguine progenitus, ut *το βασιλιου* nomen denotat: alij vero, quod regia munia & dignitates regias administraret. Leontius, Chryostomus, Theophylactus, Euthymius, Græci omnes, Reguli illum nomine dictum credunt, vel quod Herodis Regis, vel alterius Tetrarchæ affinis esset, vel quod Regia auctoritate polleteret, eumque cuncti, ut Regem suspicerent. Easdem rationes adfert & Origenes, quamvis & hanc tertiam adiungat, quâ sibi non displicere ostendit, quod scilicet Cæsaris in Galilæa præfectus, aut vicarius esset.

Leontius, Chryostomus, Theophylactus, Euthymius fuisse aiunt nonnullos, qui crediderint Regulum hunc eundem esse, cum Centurione, de quo Matth. 8. & Luca 7. Chryostomus credit fuisse hoc illi proprium nomen, negat Beda, & ab officio nomen illud sortitum ait. Origenes Cæsaris eum consanguineum, aut saltem filium in Capharnaum vicarium credit: Irenæus denique sibi persuadet, eundem illum esse cum Centurione. Equidem ut sententiam post tot magni nominis Senatores depromam, crediderim Regulum illum appellatum, quod Herodi Regi, ad quem Capharnaum & vniuersa simul Galilæa spectabat, à consiliis esset, aut saltem diuitem aliquem, aut opulentum, Regio progenitum sanguine, Cæsarisque in territorio Capharnaitico, vicarium. Dubitatur autem, num fuerit Judæus, an vero Gentilis. §. Hieronymus & Origenes de gentiliū sære fuisse credunt, at

vero multo est similis Judæum fuisse & circumcisum; quod ita probo, quod Dominus eum, ut modicæ fidei carpat, quo nomine Gentilem carpere nefas & indecens fuisset; deinde, quod signa postularet, quod Judæorum proprium, ut apud Matthæum videre est.

Regis igitur vicarius erat, vel totius provincie præfectus: quamvis alioquin omnibus in egregio duce requisitis dotibus abundaret. Huc trahemus, quod symbolorum collectores de Fabio Cunctatore magni inter Romanos nominis tradunt. Hic igitur denotare cupiens, quod quantaque in perfecto duce & imp. dotes requirerentur, anulum gestare solebat, cuius in pala caput equinum insculptum erat, facies barbara, caput galli, pedes gruis, quæ partes cū Chimeram quandam cōstituere possent, tamen vnitæ & collectæ perfecti ducis dotes denotabant: Caput equinum animus & robur bellicum, ait quippe Poëta, *bello armantur equi*; facies barbara & pedes gruis prudentiam & vigilantiam assiduam significant, quæ in duce aliquo egregio imprimis requisita sunt, cuius symbolum erat Gallus. Omnes hæc dotes Regulus hic habebat, erat siquidem in bello fulmen, in pace oraculum. Sed habebat adhuc aduersitates, nam filius illius ad mortem vsque ægrotabat. *Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum.*

Filius illius, quamvis diues, quamvis opulentus, quamvis reguli filius, ægrotat: quo denotatur omnes dignitates & omnia mundi bona nihil esse, cum tam regum, quam opificum filij miseris & ærumnis obnoxij sint, & æqualiter in vitæ huius cœno voluntentur, omnes scilicet hæredes sunt calamitarum mundi huius. Omnes Giezi posterij, ita quotquot in mundi domo educati sunt, & ab Adamo originem trahunt, illius lepræ, peccati, calamitatis & ærumnarum participes sunt, Principes & plebeij, cum eiusdem materiæ sint, & eadem incude proculsi, iisdem etiam ictibus & casibus viuunt expositi. Dignitates, nobilitas, ipsa quin etiam regia maiestas, communes naturæ miseriae

Matth. 8.
Luc. 7.

Regulus
hic Judæus
erat, non
Gentilis.

rias & infirmitates humanas perferre sine vilo discrimine coguntur.

Dan. 1.

Statua illa Nabuchodonosor, quæ caput habebat aureum, brachia argentea, pectus æneum, quamprimum, vt à latereulo concussa fuit, in puluerem & fumum euanuit, quo mystice denotatur, omnia quæ in mundo sunt, vana & caduca esse, & fortunæ casibus concussionibusque obnoxia, & nihil esse, quod non lapidum cœlitus ingruentium impetus, id est, infirmitates & afflictiones, ad terram deiiciant & prosternant. Expertus hoc videbatur Psaltes cum caneret: *Non saluatur rex per multam virtutem, & gigas non saluabitur in multitudine virtutis suæ, a morte scilicet & morbis.* Nam infirmitas non secus palatia & regum turres, quam tuguria & casas pauperum pullat.

Psal. 38.

Cur morbos in mundo reliquit Deus.

Quapropter non immerito rogat Gregorius Magnus, cur, cum Christus abundantissime mundum redemerit, & peccatum copiosissime remisit, vt quidem Propheta canit, (*& copiosa apud eum redemptio, & ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius*) permiserit Deus, vt morbi, ægri tudines, aliæque corporis incommoda in mundo superessent, quæ profecto aliud non sunt, quam peccati effecta: cum Philosophorum Aphorismus sit, sublatâ causa tolli etiam effectum; cur, in quâ, peccato sublato, morbi, qui eiusdem sunt effecta, in mundo esse nõ desinant at potius inualescant? Respondet sibi ipsi magnus Doctor, & varias huiusce rei rationes assignat: quarum hæc prima est.

Morbi relict

in mun-

do pœnam

missionem;

quamuis enim homo perfecte

peccato de-

bitam in

hoc mundo

autem illius in hac vita fragilitas est, omnia

vt venialia peccata vitare nequeat, nec im-

pedire, vt etiam in plura mortalia non im-

pingat, Septius enim, id est, sapius, in die ca-

dit iustus, vt ait in Prouerb. Salomon, deinde

in Ecclesiast. *Non est homo qui non peccat.* Et

Apostolus Joannes: *Et si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus.* Vt igitur pœna peccatis, quæ in hac vita commit-

timus, debite satisfaciamus, co poris in-

commoda & morbi nobis ad expiationem

relicta sunt. Quare nostrum est, æquanimi-

ter eadem perferre, quin & vltro experere, vt

iis pœna supplicii, que peccatorum, quæ sol-

uenda adhuc restant, soluantur, cum illæ

nummi sunt & satisfactio, quibus huiusmo-

di debita persoluantur. Testatus hoc est Job

dicens: *Quis d. e. vt variat petitio mea; & quod*

exspecto, tribuat mihi Deus, & qui cepit ipse

me conterat: soluat manum suam, & succidat

me, & hac mihi sit consolatio, vt affligat me do-

lore, non parcat. Eadem erant & vota S. Au-

gustini, & eadem propemodum verba, dice-

batque post afflictiones iam prateritas, *Hic*

vre, hic seca, vt in æternum parcat. Idem signi-

ficat & Abacuc, dum orat: *ingrediatur putre-*

do in ossibus meis, & subter me scateat, donec

quiescam in die tribulationis, & ascendam ad

populum accinctum nostrum. Relictæ sunt igitur hæc infirmitates & incommoda in peccatorum expiationem & medelam. Hæc quidem prima est ratio, iam alteram produca-

mus.

Quamuis homo plene perfecteque sit re-

demptus, & sufficiens illi gratia ad corpus

sub legem spiritus captiuandum eiusque ty-

pus emae-

ranidem coercendam collata sit; plene ta-

men & penitus in hac vita subigiari & do-

inari nequit, nec perfecte de eodem referri

victoria, quod tyrannus ille semper aduer-

sus spiritum insurgat, eique quouis loco &

tempore insidietur; qui pernicax & cruen-

tum semper inter se bellum gerunt, eo

quod sibi mutuo vicini sunt, quamuis non-

nisi seditionibus, tumultibus & conficti-

bus pascantur. In quo imitantur pugnax il-

lud fratrum par, Jacob, inquam, & Elau, qui

iam inde à matris utero inter se digladi-

ati sunt. Plurima igitur in hac carne mala

relinqui oportuit, quæ eandem frange-

rent, debilitarent, & impedirent, ne illa in

spiritum insurgeret, sed ab illo coereretur,

domaretur, & vt subditus à Rege franaretur.

Hinc bene Paulus ad hanc refranationem respiciens, ait: *Cum infirmor, tunc potens*

sum; quando caro debilis est, tunc Spiritus

fortior; robur corporis cum imminutum

est, tunc animus assurgit. Vnde & Gregor.

Infir-

morbi pa-

tienter fe-

rendi.

Job. 6.

In Medit.

Abac. 3.

Gen. 25.

1. Cor. 12.

Infir-

morbi pa-

tienter fe-
rendi.
Job. 6.
In Medit.
Abac. 3.
Gen. 25.
1. Cor. 12.
Infir-

Infir-

Infirmitas corpus crucias sed mentem curat. Huc alludit etiam dilecta illa in Canticis, cum de se ait: *Nigra sum, sed formosa sicut tabernacula Cedar, sicut peli Salomonis.* Perinde ac si diceret, Corpus quidem exterius nigrum est, propter onera & afflictiones, quibus ipsum grauo; sed interius formosa sum, non secus ac tabernacula & tentoria Ismaelitarum, que forinsecus nigra sunt, quod celi iniuriis exposita sint, sed intrinsecus formosa voluptatem adferunt intuentibus. Dicere volebat, Quo plus corpus opprimitur & grauabitur, eo maiores vires vitæque viuaciorẽ se animæ conferre.

Cant. 2.

Corpori nostro facere Deus voluit, quod olim Angelus Jacobo Patriarchæ, hic enim pastor cum esset ouium, & cæterorum instar mortalium misericordis & calamitatibus obnoxius, præsumpsit cum Angelo, spiritu, inquam, immortali & penitus cœlesti, luctari, eumque ad terram violenter deicere. At Angelus commotus in femore eum ferit, vt omnes nerui contracti emarcuerint, vt toto vitæ tempore vno claudicaret pede: *quam ob causam, subnectit Scriptura: non comedunt neruum filij Israel, qui emarcuit in femore iacob, usque in præsentem diem.* Quamobrem cum videret Deus, corpus hoc vile & caducum eo insolentia venturum, vt par Spiritui esse cupiens, & eum eodem luctans, ad terram deicere ipsum conaretur, non permisit, vt tanta animæ immortalis irrogaretur iniuria; atque ideo morbus & ægritudines corporales in mundo superesse voluit, quæ corpus in femore ferirent, audacia eius neruos incidere, & claudum redderent, & spiritui toto vitæ tempore subditum, & obsequens. Ecce & aliam allegoriam.

Gen. 31.

Ios. 11.

Homil. 15. in Iosue.

Cum Deus Josue de quinque regibus Iulicentiam promississet victoriam, e nos omnes subneruari, & currus igne succendi iussit; quem locum exponens Origenes ait: *Non precepit Deus occidi, aut subnerua i relictua iumenta, que oneribus ferendis apta sunt, quia caro non occidenda est, sed seruanda, ita tamen, vt spiritui subdita onera ferat ieiuniorum vigilarumque.* Verum allegoriam sensum tetigit, quo nos edocet, cum corpus, quod

animæ quodammodo equus est, insolefcit, & cum anima bellum suscipit, & rotas ac temonem audacia aduersus eandem dirigit. Deum velle, ipsum vt corripimus, arrogantia neruos incidamus, atque in hanc rem morbos in mundo reliquit. Quamobrem humiliandum est ieiunius, flagelius, & vigilis edomandum. *Subneruatur quippe, ait Origenes, equus, quando ieiunio & vigiliis, & abstinentia afflictione corpus humiliatur.*

Hac edomandi ratione utebantur sancti illi viri, quos iam suspicit & colit Ecclesia, qui arma in corpus conuertentes ipsum subiugarunt, animæque victoriam pepererunt. Isto quippe studio enitebantur corpus emacerare, & in penitentia eculeo torquere, vt eiusdem impetus frangerent, & rationi morigerum redderent. Testis sit S. Hilarion, qui teste S. Hieronymo, corporis insolentiam compescere volens, ita ipsum alloquebatur: *Ego te fame conficiam, vt potius cibum cogites, quam delectationes.* Et Euagius, vt Palladius in Causiaca testatur, reprehensus à quodam, quod in corpus nimis esset rigidus, & seuerus, quasi ipsum occidere vellet, respondit, quasi aliquem iugulare scelestum vellet: *Occidit me, occido illum.*

Apostolus gentium Paulus postquam dixisset, corpus se suum in seruitutem redaturum, & serui instar ac mancipij habiturum, mox subnectit: *Glorior in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi.* Et Bernardus cum hoc loco coincidens asserit, *Optima infirmitas, que Christi virtute compensatur.* Sed ad lineam redeo, abripuit siquidem me morbus Principis huius, & materia prole, uot.

2. Cor. 12.

Cuius filius infirmabatur Capharnaum. Adueritates scilicet ad Deum nos euocant, eiusque opem nos implorare cogunt, vnde Regius vates: *In die tribulationis clamaui ad te, quia exaudisti me.* Non ait, Animo te inuocauit, ore te prececaus sum, sed quasi oppressus & exanimatus, clamaui. Et Psal. 106. *Clamauerunt ad Dominum cum tribularentur.* Nabuchodonosor in bestiam transformatus, Deum agnoscit, sceptrum regium manu gestans eundem negligit: *Dauidem quoque*

III.

Aduerstita-

tes ad Deum

nos deducunt.

Psal. 36.

Psal. 106.

Tr 3. que

que tradit Cassiodorus afflictionibus oppressum pulcherrimos quosque Psalmos composuisse. Alexander quoque Macedo, vulneratus cum sanguinem è plagis emanantem cerneret, sapientior redditus dicere cepit astutibus: Nemo in posterum me, vt Deum adoret. hæc enim vulnera & sanguis mortalem me & hominem esse coarguunt. Ita aduersitatum & afflictionum vulnera, Principibus ac Regibus, regiam dignitatem nihil præter meram vanitatem esse, ostendunt. Quod aperte in hoc regulo cernere est, qui afflictionibus vexatus & exagitatus, filiumque male habentem lecto desixum videns, ad Christum, illius opem imploraturus, aduolat.

Tribulationes Deum querere cogunt. Esai. 77.

Exstimulant nos igitur tribulationes, & ad Deum quodammodo impellunt: Regulus siquidem, filium habens ægrum, ad Christum properat, qui si bene habuisset, vrbe forsitan egressus non esset. Ita quoque filij Israel, cum Deus in deserto occideret eos, id est, ad mortem vsq; affligeret: *quærebant eum & reuertebantur, & diluculo veniebant ad eum, & rememorati sunt, quia Deus est adiutor eorum.* Nam, vt medicus rhubarbaro & catapotiis amarioribus noxios humores pellit, morbis medetur, ita Deus tribulationum adminiculo ægritudines sanat, peccata purgat, & in delictorum nos cognitionem adducit.

Prosperitas Dei obliuionem inducit. Gen. 40.

Docent Philosophi contrariorum contraria esse consequentia. equidem iisdem vestigijs insistens, dico tribulationem Dei memoriam animis nostris inducere, vt prosperitas & rerum affluentia eiusdem obliuionem. Oblitus est œconomus Pharaonis, benefactoris sui Ioseph, quam primum vt carcere ereptus in libertatem assertus est. Hinc Deus toties tamque sedulo suos ad gratitudinem & beneficiorum recordationem exhortatus est, & maxime in Deuteronomio: *Cumque introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, per quam iurauit patribus tuis Abraham, Isaac, & Iacob, & dederit tibi ciuitates, magnas & opimas, quas non edificasti, domos plenas multarum opum quas non extruxisti, cisternas quas non fodisti, vineas & oliuara, qua non plantasti, & comederis & saturatus fue-*

ris, caue diligenter, ne obliuiscaris Deum, qui eduxit te de terra Egypti. Noranda autem sunt verba illa, *caue diligenter*: dicere volunt, scio prosperitate homines ad Dei obliuionem, aduersitate vero ad eiusdem remissionem induci: sed hoc de vobis ne dicatur, caute diligenter. Cuius rei euidentis exemplum in regulo hoc Capharnaïta cernere est, qui interea dum prospere ageret, nunquam de Christo vel cogitauit, vel cogitare potuit, at dum aduersitas fores pulsat, eiusdem meminit, eundem quærit, honorat & adoratur.

Et rogabat eum vt descenderet & sanaret filium eius. O mysteria! Orat Regulus Christum, vt descendat, ita quoque eum rogatur antiqui illi Patres & Prophetæ, & imprimis Esaias: *Vtinam desumpseris cœlos, & descenderes; & ante illum etiam David: inclina cœlos tuos, & descende.* Et apud Matthæum Judæi blasphemi: *si filius Dei es, ascende de cruce.* Est scilicet filiorum Dei, semper descendere, valles consecrari, sublimia deestari, montes & fastigia celsiora declinare.

Rogabat eum, ut descenderet. Aulicum hoc & magnatibus solenne, non enim Christum adorat, sed tantummodo illum rogat, idque fastu quodam turgido, more aulicorum, qui præfractæ & præsumptuose loqui solent, sibi credentes omnia deberi. Ita pentecostarchus ille Ochoziæ regis, Prophetæ Elisæo locutus est: *Homo Dei, rex præcepit, festina descendere.* & eodem in libro post, Naaman magnæ apud Regem Syriæ auctoritatis hac etiam ratione de Elisæo locutus est, *Putabam, inquit, quod egredereur ad me Prophetæ, & stans inuocaret nomen Dei sui, & tangeret manu sua locum lepræ & curaret.* Hunc loquendi modum imitatus est etiam Princeps hic Capharnaïta: at modestior & ciuilior fuit leprosus ille apud Matthæum, hic quippe dicitur Christum adorasse. item Chananaea, quæ postulans orabat, & orando postulabat. Mater etiam Zebediadarum, vt idem Matthæus tradit: *Accessit ad Iesum, adorans & petens aliquid ab eo.* De Magis etiam in Euangelio legimus: *Et præcidentes adorauerunt eum.* at hic nullam adorationem adhibet, sed orat & rogat dumtaxat.

Esai. 46. Psal. 143.

IV.

4. Reg. 1. 4. Reg. 5.

Matth. 8. Matth. 21.

Matth. 20.

Matth. 21.

Et rogabat eum. O arrogantiam intolerabilem! Est hoc siquidem regibus solenne, ut si quando honoribus afficiuntur, deos se credant, non vere homines morti obnoxios; qui eodem quo humanitatem in præsumptam quandam diuinitatem commutant tempore iudicium rectum & rationem in stoliditatem & fatuitatem conuertunt. Ita Domitianus fatuo quodam edicto voluit omnes eum ut Deum per vniuersos Imperii Romæ. limites appellarent. Maximinus pedes suos Senatoribus dabat osculandos, quin & quandam Iouis statuam ad sui imaginem erexit, in qua ab omnibus adoraretur. Demetrius Antigoni filius Macedoniae rex, Deum cum se faceret, legatos Atheniensium biennio expectare iussit, anrequam ad eorum postulata responderet. Nabuchodonosor Monarcha Babyloniæ auream erigi statuam, ad sui similitudinem iussit, quam ab omnibus, quamprimum ut fistula & sambuca sonum perciperent, adori voluit, qui vero id facere detrectassent, neci dari. O regias & insolentes temeritates!

Ezech. 28.

Hanc in rege Tyri coarguens Ezechiel, eique modestiam ut coleret, diuinum flagellum comminans ait, *Elevatum est cor tuum in decore tuo*; hosce autem reges Propheta Zacharias equis indomitis comparauit, qui vidit olim è monte aëneo quatuor quadrigas, inuicatis quibusdam equis instructas, exire; per quadrigas autem quatuor intelligi possunt Monarchiæ, qui populum Dei in captiuitatem & seruitutem abduxerunt. Primi equi erant nigri, qui Chaldæorum & Assyriorum imperium denotabant; nigri autem erant & coloris tristioris, ut tristitia & mæror designaretur, quem Iudæis illi occidendo, necando, & in captiuitatem abducendo attulerant, secundi erant rufi, & signabant Imperium Persarum & Medorum, rubicundi autem sanguine quem abundanter effuderant. Tertii albi, qui figura erant Græcorum, albedinem & candorem præferunt ob clementiam, quam Alexander erga summum Iudæorum Pontificem declarauit. Quarti postremi diuersicolores erant, per quos imperium signatur Romanorum, per colorum

Zach. 6.

Quatuor monarchiarum descriptio.

autem varietatem, varietas Imp. & Monarcharum. Equis autem & non aliis animalibus signantur, ob imperum, violentiam, & furias; nullus enim est lupus quin timeat canes, leo nullus quin timeat venatores, at solus equus furore & rabie plenus, nihil metuit, aut formidat, sed in medias sese acies conicit. Sed ad rogantem nostrum redeamus.

Et rogabat eum, ut descenderet. Duo autem hic notanda occurrunt; primo regulus rogans, & res pro qua rogat, filius scilicet, regni hæres & successor. Vtraque qualitas magnum precibus pondus ac momentum addit. David olim Deum orare cum vellet, regiam dignitatem interponit, *Domine saluum fac regem.* Id est, si quem audire teneris Domine, rex imprimis est, persona publica, tua in terris imago, & totius regni caput, & alibi ait, *Qui salutem das regibus,* quasi peculiare quandam regum rationem habeat Deus. Regulus igitur est qui rogat, & rogationis causa, vita & sanitas est vnicui coronæ hæredis: omnes nempe in genere patres, & reges imprimis, exoptant, filij ut paternam hæreditatem adeant, bonorum, dominiorum, regnorumque sint successores: tristantur autem & anguntur non parum, quando ad alienos sua delabi vident. Testis sit David rex: audito enim infantem è Bersabee natum ad mortem vsque grauiter laborare, vberime lacrymabatur, adeo ut & cibo potuque præ mærore abstineret, & miserum in modum se exercitaret, ac cum hic expirasset, pro Salomone & simul pro se ipso, quasi duobus regni fulcris deprecabatur. *Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis:* Vbi sensu litterali sibi filioque iustitiam postulat, qua subditos debite regant, aut allegorice Ecclesia pro Messia aduentu deprecatur.

Psal. 119.

Psal. 143.

Psal. 131.

Ezechias rex cum ex Isaia ore inaudisset, sibi esse propemodum moriendum, amare lacrymari cepit, idque non aliam ob causam, quam quod iliberis & successore carens moreretur. Ipse etiam Abraham à Deo vocatus, ut patriam desereret, & in solum alienum concederet, non mediocriter doluit, quod terra exire cogebatur, nullo legitimo hæreda.

4. Reg. 10.

rede in quem se absente tanta facultates denoluerentur, relicto: quapropter lacrymans dicebat: *Hic vernaculus haeres meus erit.* Eodem affectu ducitur & Regulus noster, inque periculo amittendi haeres constitutus, aulam deserit, Christo occurrit suasque illi preces offert.

(Gen. 19.)

Parentum cura de filiis.

Rogabat eum ut descenderet. O benignum patrem qui pro filij precatur valetudine! quod edocere vult nolle se filios prauos & sceleratos habere, quique Dei timorem ob oculos non habent. Est quoque bonorum patrum, filios in virtutibus educare, non nimis illis indulgere, illos compescere & continere, sibi que, illos reddere quam simillimos. Tradunt coruos, dum vident pullos albicantes, nidum deserere; pullos curam abiicere, eosque velut spurios & illegitimos repudiare. Hominibus hoc adaptat Gregorius, simulque notat, non propterea pullos alios parentibus minus morigeros esse. Ferunt etiam aquilas, quamprimum pullos excluderint, soli illos opponere solere, & quos oculis conuenientibus solares radios intueri non posse viderint, nido eicere, atque veluos nolle agnoscere; sed qui defixo obtutu eodem aspiciere potuerint, nido continere, & velut legitimos & aquilina dignos stirpe educare. Hic edocentur parentes, liberos iam inde ab incunabilis ad Dei cognitionem & obsequium adducere, illos diligere qui eundem timent; hereditate autem excludere, qui oculos ad solem illum iustitiae intuentum aperire noluerint. Horum de numero regulus noster cum esset, pro filii sanitate Deo Christo supplicat, & *rogabat eum.*

Lib. 6. Mor. cap. 8.

Aquilarum solertia in pullis explorandis.

De filii salute corporali nimium quantum hic laborat, & forsitan de animae illius salute ne cogitat quidem. In quo multos ei hodierna die similes repetere est: videmus enim passim, corporis valetudinem animae salutem anteponi. In veteri lege duplex ponderis genus in usu fuisse comperimus, vnum publicum & alterum sanctuarij, quo omnia ad ipsum spectantia ponderabantur. Nolabat enim Deus res sacras & sanctas, eadem bilance, qua cetera venalia, ponderari, ut

Duplex ponderis genus apud Hebraeos. Louis 5.

pote quae tam exacta non esset, adeo vtilitate publica, & publica ac profana sancto pondere non appenderentur: quod denotatur tam in iis quae ad cultum & honorem diuinum, quam quae ad vitam humanam spectabant, mensuram & modum, ac pondus esse seruandum, & proinde duplex pondus habendum, vnum subtilius & exactius, quo diuina & spiritalia ponderantur; alterum quo corporalia & temporalia, quod non adeo subtile erat. Videbis enim aliquos, quod filium morte amiserint, ita contristari & affligi, nullam vix consolationem velint admittere; multis veto peccatis admissis ne minimam quidem tristitia nubeculam praefere. In quos proinde torqueri queat propheticum illud, *Mendaces filii hominum in stateris,* quod pluris terrena quam diuina faciant, maiorem corporis quam animae rationem habeant. Ac talis Regulus hic noster est, qui Christo pro filij valetudine supplicat, de anima illius haudquaquam anxius.

Et rogabat eum. Infelix pater, & tamen inconsideratus ac parum prudens, ne dicam malus, qui tum ad medicum properat, quando filius in extremis est, qui Deum tunc inuocat, quando agonizat, incipiebat enim mori. Sed ea mundi agendi est ratio, tum primum aegrotorum habetur ratio, quando in extremis iacent; de peccatorum exomologesi facienda nullus est sermo, de sacramentis recipiendis, de conscientiae statu componendo nullus, nisi dum spiritum extremum trahunt, & mortis in limine versantur. Sed pessima haec consuetudo est; neque enim eatenus expectandum est, cum in articulo mortis iam versantur, viribus exhausti sunt, sensum amiserunt, & mentis impotes redditi: sed mox ut aegrotare incipiunt, quando sensus etiam integer est, iudicium constat, vires nondum vacillant, ingenium valet, de testamento condendo habendus est sermo, ad sacramenta recipienda, conscientiam intacto collocandam, & domum disponendam incitandi sunt. Extrema semper noxia sunt, & finis metuendus, & praesertim vitae. Aliter profecto se gessere mulieres illae Bethanicae aegrotante Lazaro; quamprimum

Psal. 61.

Aegrotis tempestiue succurrendum.

capitulum

enim, cum male habere perceperunt, literas & nuntium Christo misere. *Ecce quem amas infirmatur.* Fecit & eodem modo Isaias Prophetam nam audito regem Ezechiam grauius aegrotare, sua ut disponderet adhortatus est, *Dispone domui tuo, quia morieris.* Inter cetera quae ut immunda reiecit animalia Deus, recenletur & olor, & non ob aliam causam, quam quod serius canter, scilicet dum in mortis articulo est. quo mysterio edocemur, eos qui serius cantillant, & non prius consentuntur, quam dum in vitae extremo sunt, & mors in limine, merito à Deo reiciunt & reprobantur.

Isa. II.

4. Reg. 20.

Num. 10.

Insignis allegoria.

Præcepit in Numeris Deus, ut quando Israelitæ primum clangorem tubarum audirent, omnes ad Tribuum capita circum arcæ ostium congregarentur, si vero prolixior esset clangor, mouerent castra & tentoria colligerent. *Ecce verba legis: Si semel clangueris, congregabuntur ad te principes & capita multitudinis Israel; si autem prolixior atque concisus clangor increpauerit, mouebunt castra, & leuabunt tentoria.* Mortis tubæ ipsi sunt morbi, qui ubi clangere coeperint, ad Ecclesiam, quæ est nostra fœderis arca, fores confugiendum est, tunc sacerdotes & parochus vocandus, tunc ad principem Ecclesiæ militantis; quæ ut castrorum acies ordinata est, & cuius nos milites sumus, Christum Iesum, inquam, accedendum. at si tubæ clangor fuerit diuturnior & magis assiduus, signum est de mundo hoc esse secedendum, negotia disponenda, & sarcinas vitæ colligendas. Hanc legem non seruat regulus hic, cum ad extremum iam venisset morbus, & filius in mortis esset articulo, ad Christum venit, sanitatem eius recuperaturus.

Cur Christus ad Regulum non descendit. *Et rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium eius, incipiebat enim mori.* Notandum autem est Christum ad regulum quamuis enixissime rogatus esset, descendere noluisse, eum tamen ad Centurionis aedes seruum illius ut curaret se vltro venire velle dixerit: in quo ad oculum ostendit alia esse iudicia Dei, alia hominum; hi non nisi magnos & diuites aestimant, Deus vero solos pauperes deprædicat & laudat, & humilia respicit, & alia à longe cognoscit: atque ideo Messias cælo

Tom. 2. Pars Æthiopia,

descendens ut humanam naturam indueret, neglecto Herodis Pilati que palatio in stabulum commune pauperum receptaculum descendit, & magnatum Ierosolymitanorum fauorem contemnens à pastoribus & pauperibus quibusdam Galilææ salutaris fuit & adoratus.

Plura olim Arca testamenti miracula fecit quam diu in castris sub tentoriis & pationibus ageret, quam dum in superbum Salomonis templum illata fuit. Quo denotabatur CHRISTVM, veram illam Arcam diuitibus. fœderis, paupertate delectari magis, pluraque illius respectu. quam diuitiarum, miracula patrare: Hinc contemnit palatium Reguli Capharnaïtæ, & Centurionis aedes subire non detrectat. Sed his relictis ad agrificationem properemus, quam in secundo concionis membro nos deducturos promiseramus.

Postquam orationem suam Regulus iam finisset, ait ei Dominus, *Vade, filius tuus uiuit.* Credidit quamprimum pater dictis Christi, recedentique occurrerunt in via serui; nuntiantes filium superstitem & fospitem esse, occurrerunt serui nuntiantes quod filius eius uiueret. O seruos vere laudabiles. Est quippe fidelium & proborum seruorum, Dominis fausta semper nuntiare, eorumque prosperitate & felici rerum successu lætari: non vero seruos Iob imitari, qui non nisi tristes & infortunatos nuntios tulerunt. Nuntius venit ad Iob: *qui diceret, Boves arabant, & asina pascebantur iuxta eos, & irruerunt Sabai, tuleruntque omnia. Cumque adhuc ille loqueretur, venit alter & dixit: Ignis Dei decidit de caelo, & tactas oues puerosque consumpsit, & effugi ego solus, ut nuntiarem tibi. Sed & illo ad hoc loquente venit alius, & dixit: Chaldaei fecerunt tres turmas, & inuasunt camelos & tulerunt eos, nec non & pueros percusserunt gladio. Adhuc loquebatur ille, & ecce alius intravit, & dixit, corruens domus oppressit liberos tuos, & mortui sunt. O infastos nuntios, & seruos malos! semper ne autem tristitia afferetis nuntia?*

V.

Iob 1.

Luc. 11.

Hoc in ludo edocti erant serui illius diuitis Euangelici, qui caput illius obtundebant, villicum illum decoctorem & dissipatorem

Vu

dissa-

diffamando, adeo vt Dominus illum vocarit quo rationem villicationis suæ redderet, & iratus illi, auditis querelis & accusationibus aliorum, dixerit, *quid hoc audo de te?* Sed boni serui nunquam funesta nunciare, sed aduersa reticere, & quæ plausibilia ac læta sunt, proferre.

2. Reg. 1.

Tristis ille nuntius qui Saulem in montibus Gelboe cum vniuersa nobilitate Israelitica, occubuisse nuntiavit, & se morti illius cooperarum dixit, à Dauide trucidari iussus est. Illi potro mortem commenterent, aut saltem castigationem luculentam, qui mortem alterius propalant, defectus, vitæque proximi spargunt, & famam obscurant. Sed serui Reguli huius alterius fatinæ sunt, nihil enim illi nuntiant præter fausta, felices successus domus, bonam filij valerudinem, & febris depulsionem. Quo nuntio tantopere regulus gaudius est, itaque se Christo obligatum sentit, vt ipse & vniuersa illius familia fidem amplexa sit, & illum vt patronum agnouerit. *Credidit ipse & domus eius tota.*

Vtilitates aduersitatum. *Isai. 28.*

Afflictio ingenium exacuit.

Hæc scilicet sunt commoda, quæ adferre aduersitates solent, ecce afflictionum emolumenta: illæ siquidem causa sunt cur Princeps hic, & vniuersa illius nobilitas ac familia ad Christum conuertatur. Non igitur frustra dixit olim Prophetes, vexationem dare intellectum, & ingenium hominis exacuere. Perinde ac si dixisset, prosperitas stuporem mortalium mentibus affert, & hominem ratione præditum in brutum animal conuertit; nam *homo cum in honore, id est, prosperitate, esset, non intellexit, comparatus est inmensis insipientibus.* Afflictio autem mentem illustrat, sui ipsius, Dei ac plenam rerum omnium notitiam inducit. Huc respiciens dicebat Psalmista; *Circumdederunt me dolores mortis & pericula inferni inuenerunt me;* atque omnia hæc me erudierunt ea quæ mihi facienda incumbabant, ad eum scilicet me conuertere qui me liberare poterat, eiusque opem implorare; atque ideo *nomine Domini inuocabo, o Domine, Libera animam meam.*

Lui. 16.

Non prius Epulo oculos ad Lazarum in spiciendum aperuit, quam inferni suppli-

cia eosdem aperirent, ac tum demum vidit, quam in fausto res suæ essent loco. Nabuchodonosor non prius cælum intuitus est, quam tribulatio oculos sursum erigere coegerit, ait enim de se; *Leuaui oculos meos in Dan. 4. cælum, & sensus redditus est mihi.* Ita Regulus hic nunquam ad Christum accessisset, nec fidem accepisset, nisi necessitate compulsus fuisset. Quanta igitur afflictionum utilitas & commoda?

Iubet Salomon honorari medicum propter necessitatem, unde efficitur, eum qui necessitatem non habet, eisdem honorem deferre non posse. Atque ideo, qui agnoscit in anima, & assidue confitetur, se semper male habere & afflictione premi, ex toto corde verum animarum medicum honorabit & genou flexo dicitur est, Non possumus Domine, ego meam negare arumnam, tu tuam misericordiam. Hinc magnus Augustinus pericula recensens, in quibus ante conuersionem vixerat, ait eo morbos & vulnera animæ suæ incurabiliora fuisse, quo se habere melius credebat, & minus malum perferenscere. Vere itaque æger est, qui quam æger sit, non sentit.

Patui sunt, qui proprias agnoscunt miserrimas & infirmitates, quæ alii tempore, alij loco, alij influxibus cælestibus ascribunt, quare non parum despiciebat miscella illa Harpiste, de qua scribit Seneca, quæ cum talpa esset cæcior, cæcam tamen se non credebat, quam obrem rogabat conductores, se vt in locum lucidiorem ducerent, tenebras se pati non posse. Et sane deplorandum infirmitatis genus est morbum suum non agnoscere: quæ calamitas ab vnica dimanat prosperitate, & sui cognitio ab afflictionibus.

Si cui ad votum fluere omnia & voluptatibus puris & liquidis nulla amaritudine permittis fluere, denique albæ esset gallinæ filius, & fortunæ illum riuus inauraret, adeo vt nullius ope & adminiculo indigeret, ita insolesceret, & Dei obliuisceretur, vt illum tandem non agnosceret, imo nunquam in vita eius opem inuocaret. Eo infelicitatis deuenerat impius Pharaos, quando per Moysen & Aaronem à Deo monitus, vt populum in libertatem assereret

Eccles. 36.

Tribulatio Deum inueneri cogit. Lib. confess. Dom. 10.

Epist. 5.

Miserum est morbum suum non posse agnoscere.

velut atheus & numinis igna us dixit: *Quis est Dominus, ut audiam vocem eius, & dimittam Israel? Nescio Dominum, & Israel non dimittam.* Ipsa scilicet prosperitas ad hanc Dei oblivionem & blasphemias illum impulit; sed quam primum ut fulgura & tonitrua audierit, palinodiam canet, & cuius maiestas & numen negabat, illius aliquando supplex misericordiam inuocabit.

Non minor profecto, meo quidem iudicio, peccatorum dum prospere agunt, est insolentia, aduersus quos Dauid vindictam deposcit, Deumque rogat ut iustitiam exeret; *Exaltare, qui iudicas terram, reddis tribulationem superbis.* Deposco, inquit, iustitiam Domine, cum tu iudex sis generalis totius orbis constitutus, cumque iuxta partes sint crudelitatem & tyrannidem impiorum diiudicare. Quam diu nationem tam effrenam & pravam sustinebis Domine? quæ non nisi mortem & sanguinem populi tui respicit, & noua quotidie pondera excogitat quibus eum opprimat, orphanos obtruncans, viduas dispolians; & cum nec hoc sufficere ad nequitiam crederet, eo impietatis venit, ut tui oblita sit, & quod nec barbari facere audebunt, diuinam prouidentiam omnisciam & cuncta tuentem negauerit, dicens: *Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Iacob.* Et quamnam tantæ ingratitudinis, & insolentiae causa? quæ stupida & crassa huius oblivionis ratio? subnectit Dauid: *Non est respectus morti eorum, neque firmamentum in plaga eorum: ideo tenuit eos superbia, & dixerunt, quomodo scit Deus, & si est scientia in Excelsis.* Id est, propter continuas prosperitates nullis afflictionibus permittas Dei sui obliti sunt. Adeo, ut consulto nobis aduersa Deus immitrat, ut cuius blasphemando obliuiscimur, sani dum sumus, in tempore afflictionis & miseris obtriti, adoremus. Ita porro fecisse comperitur hic Regulus, nam quamdiu lato fortuna ardebat vultu, Jesu oblitus est; sed, ubi prospera in aduersa mutari cœpere, & filius morbo diuexati cepit, ipse & domus eius tota Deo crediderunt. O felices igitur tribulationes!

VI. Torfit non paucos, & magis quidem no-

minis viros hæc quaestio, cur suos Deus tribulationibus affligat; cuius rei duas potissimum assignarunt rationes. Primo, ut illos Deus humiliaret, omnemque superbiæ præsumptionis que ansam præscinderet. Si enim aulicus, qui nouis quotidie à Rege beneficiis cumulatur, superbiendi occasionem habet: anne mirum, iustum, dum videt tot se benevolentia signa à rege suo Deo recipere, interdum humilitatis limites excedere, superbiere & insolescere? Idcirco ne superbiendo damnationem incurrat, tribulationibus humiliari consuevit.

Testis huiusce rei erit Paulus, qui sibi, quo superbia retunderetur, neque ob habitas reuelationes insolesceret, datum carnis stimulum conficeretur, qui a nimium quotidie exagitaret; & aueretur. *Ne magnitudo reuelationum, inquit, extollar me, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus Satana, qui me colaphizat, ut scilicet ac me ipso humilius sentirem, & in mei ipsius cognitionem descendere.*

Respexisse autem Apostolus videtur ad laudabilem veterum Romanorum consuetudinem, qui, ut Terull. ait, pro more habebant, triumphantibus Imp. & curru eburneo vibem ingredientibus & variis circumquaque trophæis gestatis, fausto clamore & iubilo plaudentibus cunctis, momum quandam ad curru latus addere, qui mille triumphantem iniuriis præscinderet, eique assidue exhortando ingeminaret, *Respice post te, hominem te esse memento.* Idem sibi accidere inuinit Paulus; cœlum triumphans ingreditur, variis honoribus afficitur, at ne iniolescat, inimicum illi addidit Deus, qui eum excruciet & affligat.

Postquam Ezechieli gloriam suam ostendisset Deus, idque in forma curru & rotarum sibi inuicem implexarum, & dixisset: *Hæc est similitudo gloria Dei;* quo nullum mortali maius beneficium hac in vita conferri queat; Propheta mox vocem, ut capite sequenti refert, è rota procedentem audiuit, quæ ait: *filii hominum hæc.* Rogat hic Gregorius, & quidem non immerito, cui filius hominis dicatur, quod non exigua irrogata videatur iniuria homini tam beato, & tam luculente beneficio affecto;

affectio: & responderet, Deum illius humiliandi gratia id fecisse, ne se angelum quempiam aut beatum, qui cœlesti gloria donatus esset, crederet.

Ut merita
Deus iusto-
rum adau-
geat tribu-
lationes
inmittit.

Secunda, cur Deos iustos tribulationum tribu-um persolvere cogat, ratio est vt aduersa & afflictiones coram illis præparent, vt sint instar ignis & mallei aurifabri, quomel us patientiæ virtutem exerceant. Ignis siquidem aurum in fornacem coniectum adurit, inflammat, sed simul & excoquit, & sublimat, & perficit: ita quoque hominem tribulatio, afflictio, aduersitas.

Gen. 25.

Huc traham, quod in Genesin notat Augustin. circa vocem quam Rebecca cœlitus audivit: hæc cum hæcenus illiberis, prolem à Deo precibus impetrasset, & gemellos utero complexa digladiantes illos & confligentes sentiret, quod non mediocrem illi dolorem & anxietatem causabatur, ait: *Maiores mei minori.* Hic querit Augustinus hoc, qui factum sit, cum Esau Jacobo semper imperauerit semper illi exagitauerit, patria exegerit, imo si potuisset, mundo eum præscripsisset. Respondet igitur: *Maiores seruiet minori non obediendo, sed vexando, quemadmodum ignis deseruit auro.* Egregius & diuinus quidam conceptus, è quo colligere est, quantum iusto emolumentum adferant. Quomodo igitur pijs nõ profint, cum impijs & gentilibus non parum profint: videre vt Principis febris, patrem ab incredulitate, filium à malo, & domum vniuersum è molestia liberet.

Credit ipse & domus eius tota. O beata febris! ó morbus auro redimendus! Ignis cum segetem Joab succenderet, illum excitauit, vt ad principem quem contempserat, & cuius mandata neglexerat, properaret. Ignis ille ardens tribulationum, qui ignis quidam Dei est, agros negotiorum nostrorum exurens, nos conturbat, excitat, & gressus exacuit, quo ad principem cœlestem properemus, quem toties offendimus, & cuius sanctas inspirationes institutaque salutaria toties contempimus. Exemplo sit Regulus hic, qui febris cuiusdam ignem in domo sua succensum videns, quamprimum ad Chri-

stum properat, fidem amplectitur, vota que & obsequium offert, & vniuersam familiam suam, vnicam illius gloriam & honorem respirare vult. O febrim laudabilem & exoptandam! cum tam raram & felicem metamorphosin in domo reguli huius causetar, febrim, inquam, quæ mihi materiam suppediet de febrilius loquendi, cum in Euangelij sine eadem notem: *Et reliquit eum febris.*

Doctissimi quippe Medici, qui de morborum symptomatibus & præsertim de febribus locuti sunt, varia earundem generataulerunt, & imprimis Auicenna, & Galen. 8. quartus, quæ variis peccatorum generibus non tractat. 23. inscite queunt accommodari. Primum genus febris est quotidiana, quæque gula & different. ingluuici respondet, de qua Esaias: *Venite, Esai. 56. sumamus vinum, & impleamur ebrietate, & erit sicut hodie, sic & cras, & multo amplius: quæ verba gulonum & voracium sunt, loquentium de suis dissolutionibus & luxu ordinato; & sane de diuite illo Epulone in Luca legimus: Epulabatur quotidie splendide. Luc. 6.* Vel per eandem intelligere licet peccatum veniale, de quo in Proverbijs legere est: *Septies, id est, sæpius, in die cadit iustus. Et quoniam de veniali peccato mentio facta est, notandum, Augustinum, ipsum arenam assimilare, & aqua guttis, quod instar illius, animam ad bona opera producenda sterilem reddat, & instar harum charitatis feruorem exstinguat. Et quemadmodum multæ aquæ gutta magnum constituere flumen possunt, & naufragium causari; & multæ Peccata venientia arenulæ magnum efficiere pondus; ita peccata venialia, dum negliguntur, sæpe animam, vt in mortale peccatum incidat, sua multitudine & gravitate disponunt, adeo, vt sæpe in salute naufragium faciant. Alteri Inuidiarum febris genus est, quod vulgo Erraticum dicitur, quæ nullum certum tempus habet, aut horam præfixam, atque hæc Inuidiam denotat, quæ nulla temporis certitudine expectari potest, sed omni tempore, quo aliorum vel laudes, vel benefacta recenseri audit, grauissimos paroxysmos & terribiles quasdam conuulsiones patitur: hoc enim peccatum non nisi ex aliorum*

horum nasci solet prosperitate. Quare non in scite Heli inuidus comparabitur, qui non poterat videre lucernam Domini antequam extingueretur. Cæterum faces accensæ, quæ in mundo collucent, sancti sunt, iusti & probæ vitæ viri: & de Joanne legitur: *Erat lucerna ardens & lucens*: at in istâ facies, ipsi peccatores, atque illos libenter inuidi vident, sed alios ferre nequeunt. Arque hæc febris grauißima & periculossima est, & maxime cruciat, de qua versus ille parcemialis:

Inuidus inuidia comburitur intus & externa.

Acedia designata in febris tertiana.

Tertium genus febris tertiana est, quæ alternis diebus dis cruciat, febris, quæ modo calore aestuantissimo, modo frigore vehementissimo membra concutit & conuelit: atque hæc acedie Symbolum est, febris profecto periculossima, hæc tenentur, qui hodie honestam ducere vitam proponunt, & eras à proposito resiliunt, qui hodie sacrum audiunt, Deum orant, multa bona edunt opera, & post die incepta deserunt; & omnibus valedicunt. vitium hoc frigidum simul continet & calidum, habet non nihil pietatis, & non nihil etiam frigiditatis. Quod febris genus vt auferatur, minuendus est voluptatum & deliciarum sanguis, id est, temporales commoditates defendendæ.

Auaritiæ febris continua est.

Quartum genus febris continua est: atque hæc dici potest avaritia, quæ inter usurarios, vt plurimum locum habet: cætera quippe peccata non sunt vsque adeo continua, habent quædam intervalla quibus homo ab iisdem abstinet; at hoc assidue, noctu & interdiu, omnibus horis homines dis cruciat & exagitat. Tria quippe illi aufert, quæ tamen ad vitam tolerandam necessaria sunt, cibum, somnum, & requiem, sine quibus vita hæc duci penitus non potest. Sui ipsius tortor est avarus, seipsum enecat libere, comedere vix audet, sed, vt Tantalus inter vndas, & poma fugacia sinit & esurit, sic ille inter opes affluentis abstinet paratis. Vnde de illo bene ait Sapiens: *Non satiabitur panis, & in tristitia erit super mensam suam: Dormire quoque nequit, cum variis intrinsecus cor furis exagitetur, modo me-*

Eccl. 14.

tuit ne parta amittat, modo conqueritur non satis amplum se lucrum fecisse: denique aliis tormentis ac sollicitudinibus, quæ cerebrum illius perturbat, angitur. *Cuncti dies eius, ait Ecclesiast. pleni sunt laboribus & arumnis.* De die, de nocte non quiescit, annus eius semper in negotiis est, & occupationibus distrahitur. Quod Propheta quidam testatur: *Pra sollicitudine quæ cere non poterunt.* Et Sapiens: *Saturitas dimitum non finit ipsum dormire.*

Eccl. 2.

Levem. 19.

Eccl. 9.

Quinta febris quartana est, noxia quam maxime, sed, quæ superbiam & arrogantiam denoret. nam quemadmodum hæc febris difficillime curatur, ita & superbia sæpe namque tum corpus, tum animam inficit. Causatur febris hæc extremos quosdam sudores, & superbia typhos quosdam turbidos & ambitiones nouas. Dolorem capitis febris hæc semper annexum habet, superbia item nunquam huiusmodi doloribus vacat, sexcentas anxietates mentis, mille capitis vertigines, cerebri commotiones, phantasmata, imaginationes, conceptus, inquietudines, Violenta admodum & excessiua febris hæc est, item superbia: de qua extat Psalmistæ e-logium, *Superbia eorum qui te oderunt, aecedit semper.* Hæc febris periculis Angeli, mortuus est Aman, hæc Nabuchodonosori extrema comminata est, & protoplastos in ruinam pertraxit.

Superbia designata in febris quartana.

Sexta & vltima febris est, quam hecticam medicorum filij dicunt, quæ ossibus & medullis insita, humorem radicabilis, qui vitæ nostræ quodammodo basis est, aufert & ex fugit: atque hæc ipsa luxuriæ imago est, de qua hoc testimonium Job Propheta dedit, *Ignis est vsque ad consummationem deuorans, & omnia eradicans gemina.* Est ignis ille Sodomæ, qui nefarios illos, & fallaces, ipsos etiam lapides in cineres redegit. Conceptum nostrum confirmat calculo suo Ambrosius, *Febris, inquit, flagrantior est libido.* Ab hac febre exeruciat fuit Dauid, cumque ad mortem vsque illum hæc diuexaret, medici opem implorat. *Miserere mei, quia infirmus sum, sana animam meam, quia peccauit tibi.* Ecquor hic febres: Sed hæc ratione febris adolescentis huius dicta sunt: at sa-

Iob. 31.

In 4. Lucæ.

Psalm. 6.

natum illum iam video : *Et reliquit eum februs* ; & ipse illum relinquens, finem dicendi faciam.

Vnum hoc igitur restat, Auditores, vt ex audito Euangelio vtilitatem aliquam capiat: quæ non modica hic occurrit. Consideremus in primis, calamitates & tribulationes ad Deum nos deducere, quæ si non immitterentur, nunquam forsitan mundo egredieremur: videre enim vt Regulus hic filij in ualitudine anxius ad Christum accedat, eiusq; opem imploret.

Notemus deinde, quantum filiorum parentes habere rationem par sit, ad quam & hinc natura, illinc vero religio inuitat: illa quidem quantum ad corpus, hæc autem quantum ad animam; exemplo scilicet Reguli huius, qui de filij ualitudine maxime sollicitus erat. Ad hæc discamus, non esse uitæ emendationem & poenitentiam vsq; in mortis horam differendam, cum Princeps hic reprehendatur, quod serius uenerit, cum filius extremum iam spiritum traheret. Discamus præterea ob accepta à Deo beneficia gratitudinem exercere, cum pater hic accepta à Christo filij sanitate, Dei se obsequio perpetuo manciparit. Meminerimus denique, exempla dominorum ac superiorum ad subditos tum ad uirtutem, tum ad uitium pertrahendos plurimum posse; cum exemplo reguli se conuertentis, omnis eius familia ad fidem conuersa sit.

Tu autem mundi Redemptor, summe corporum & animarum medice, qui hodierna die tam luculentum reddidit sanitatis miraculum medis, qui febres pellis, & filio Reguli Capharnaitæ pristinam ualitudinem restituis; animas nostras eisdem morbis affectas persana: torquentur quippe ab auaritia, à libidine cruciantur, ab acedia affliguntur, à superbia diuexantur, ab inuidia lacerantur, adeo, vt in mortis, nisi prope succurras, periculo uersentur. Has igitur, cura medice cœlestis, ad iis succurrendum propera; sed ea conditione, vt, postquam eas sanaueris, ingratae non sint, sed in te cum uniuersa domo, id est, omnibus potentiis & facultatibus credant: intellectus te creatorem agnoscat, uoluntas vt Re-

demptorem diligit, memoria denique tui, vt conseruatoris semper recorderetur. Tui, inquam, à quo omnis nostra beatitudo dependet: ad quam deducere nos dignentur Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, Amen.

DOMINICA XXI. POST PENTECOST.

Partitio.

1. *De misericordia & iustitia Dei.*
2. *Quæ causa parabolarum Christi, & quod regnum.*
3. *Quæ uis exempli, & quod ius Regis.*
4. *De ratione cum seruis posita.*
5. *De seruo debito: & debito.*
6. *De seruo nequam factio.*
7. *Benigne faciendum egentibus.*

Simile est regnum cœlorum homini regi, qui uoluit rationem ponere cum seruis suis.
Matth. 18.

FIGURA.

VIDISSE in Apocalypsi se ait Joannes antiquum dierum, throno insidentem, præ canitic venerabilem, qui rationem ab uniuersis exigebat, & libros apertos ante se habebat: tanta porro è uultu illius maiestas elucebat, vt cœlum & terra in conspectu eius tremere, & rutilans maiestatis illius fulgor, qui è uultu promicabat, omnes perterrefaceret. Simile quid in Euangelio hodierno sub parabolæ cuiusdam in uolucris legere uideo: quod Regem nobis describit, qui dum rationem cum seruis suis poneret, & domesticos commentarios & diaria enucleatius examinaret, non mediocrem omnibus timorem incutit: cui cum offerretur, qui decem millia talentorum debebat, & soluendo non esset, illum & uxorem, & filios eius, & quidquid rerum possidebat, diuendi iussit, donec debitis satisfacisset. In quo & alia non minus horrenda occurrunt, quæ imago sunt eorum